

Déficiência intellectuelle et psychopathologie : un défi actuel

LE PROJET DOUBLE DIAGNOSTIC « LES BAMBOUS » : UN NOUVEAU MAILLON DANS LE RÉSEAU

DR EVELYNE PEETERS & DR GODELIEVE BAETENS

Verstandelijke beperking en psychiatrische problemen:
een uitdaging van vandaag

**« PILOOTPROJECT DUBBEL DIAGNOSE
LES BAMBOUS, EEN NIEUWE SCHAKEL IN
HET NETWERK »**

DR EVELYNE PEETERS & DR GODELIEVE BAETENS

Pilootproject Dubbel diagnose « Les Bambous », een nieuwe schakel in het netwerk

- Opening van een gespecialiseerde afdeling voor dubbel diagnose :

verstandelijke beperking en psychische stoornissen

Pilootproject Dubbel diagnose « Les Bambous », een nieuwe schakel in het netwerk

Definitie volgen de AAMR

- Verstandelijke beperking met IQ lager dan het gemiddelde
- Moeilijkheden met betrekking tot het functioneren, mogelijkheid tot aangepast gedrag. Onder het functioneren wordt verstaan, het geheel van conceptuele, sociale en praktische vaardigheden dat noodzakelijk is voor autonomie in het dagdagelijkse leven.
- Onstaan gedurende de ontwikkelingsfase of zeker voor de leeftijd van 18 jaar.

Pilootproject Dubbel diagnose « Les Bambous », een nieuwe schakel in het netwerk

Tot in de vijftiger jaren bestonden geen voorzieningen voor mensen met een verstandelijke beperking.

Alleen grote psychiatrische of caritatieve instellingen leenden zich tot de opvang van deze mensen.

Pilootproject Dubbel diagnose « Les Bambous », een nieuwe schakel in het netwerk

Te Brussel zien we opeenvolgend verschijnen :

- 1950 : enkele klassen voor buitengewoon onderwijs.
- 1960 : eerste beschutte werkplaats (BW)
- 1965 : eerste residentiële setting

Aangepaste zorg voor de meest problematische en complexe casussen laat op zich wachten.

Pilootproject Dubbel diagnose « Les Bambous », een nieuwe schakel in het netwerk

1977 : eerste dagcentrum voor mensen met een ernstige verstandelijke beperking.

- Het aanbod breidt zich uit met een waaier van zorgverstrekking voor deze doelgroep.
- Hoewel nog onvoldoende, deze diversiteit van aanbod wordt door meer dan één ander land begeerd.

Pilootproject Dubbel diagnose « Les Bambous », een nieuwe schakel in het netwerk

- Een klasse van mensen met een verstandelijke beperking wordt te weinig erkend of het bestaan ervan ontkend :
 - mensen met een dubbel diagnose : verstandelijke beperking en psychische stoornis
- Specifieke en aangepaste behandelingsvormen worden in het leven geroepen :
 - Een ambulante mobiel team
 - Een ziekenhuisafdeling

Pilootproject Dubbel diagnose « Les Bambous », een nieuwe schakel in het netwerk

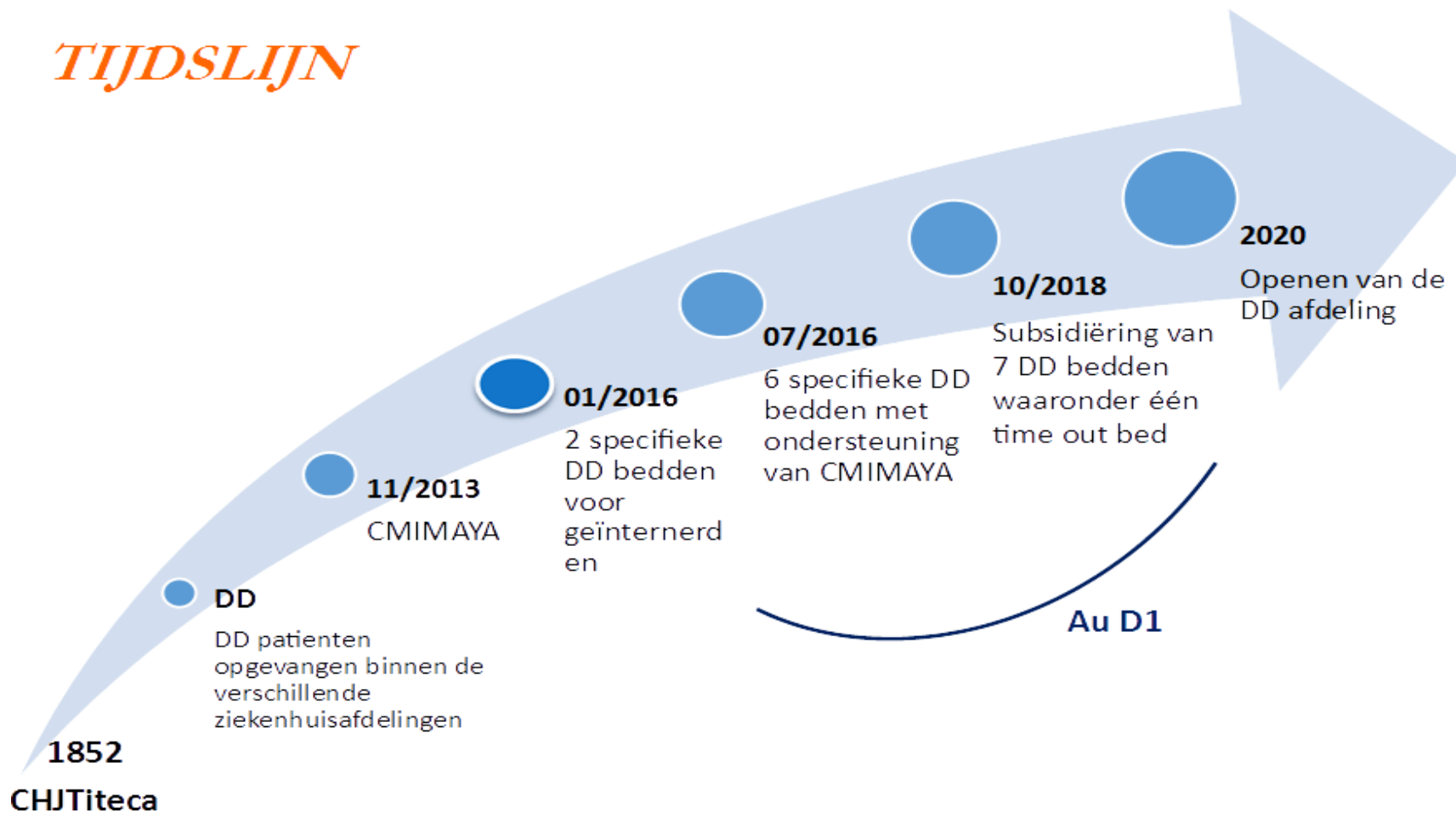
- De ziekenhuisafdeling dient zich in de nabije omgeving van de woonsituatie te bevinden, opdat het netwerk waaronder het mobiel team zijn taak zou kunnen uitvoeren.
- Een ziekenhuisafdeling als backup geeft veiligheid wanneer alle andere mogelijke oplossingen uitgeput zijn.
- Wanneer patienten decompenseren worden ze naar de dichtsbijzijnde wachtdienst gebracht. Medicatie wordt toegediend vooraleer ze huiswaarts worden gezonden.
- Als opname dan al kan, is het meestal ver van huis.

Pilootproject Dubbel diagnose « Les Bambous », een nieuwe schakel in het netwerk

- Minstens 2 % van de bevolking vertoont een verstandelijke handicap.
- Minstens 1/3 hiervan zal een psychische stoornis ontwikkelen.
- Dit betreft een potentieel voor Brussel 230 patiënten.
- In de instellingen voor opvang van ernstig-diep verstandelijke beperking wordt slechts 10 % van de patiënten opgewangen.
- 62% van de personen met een verstandelijk beperking vertoont een psychische stoornis.
- Ernstigere problemen zullen alleen maar toenemen.
- In de helft van de gevallen dient het ambulante team beroep te doen op de ziekenhuisafdeling.

Pilootproject Dubbel diagnose « Les Bambous », een nieuwe schakel in het netwerk

TIJDSLIJN

Pilootproject Dubbel diagnose « Les Bambous », een nieuwe schakel in het netwerk

Voorwaarden tot opname

- Volwassenen vanaf de leeftijd van 18 jaar.
- Lichte tot matige verstandelijke beperking in combinatie met probleem van geestelijke gezondheid.

De aanvragen tot opname dienen ingediend op de opnamecoördinatie dienst. Hier kan een specifiek opnameformulier ter invulling worden bekomen, dat samen met een medisch verslag terugbezorgd kan worden.

Dit dossier wordt dan voorgelegd aan het multidisciplinaire team ter voorbereiding van een intakegesprek.

De aanvrager leent zich tot een zorgsamenwerking overband en verbindt zich ertoe patiënt na de opname verder te begeleiden, met duidelijke afspraken.

Pilootproject Dubbel diagnose « Les Bambous », een nieuwe schakel in het netwerk

Uitsluitingscriteria

ernstige somatische pathologie die zware medische en technische eisen stelt
parafilie
dementies

Opnametijdsspannie

3 maand (hernieuwbaar)

Pilootproject Dubbel diagnose « Les Bambous », een nieuwe schakel in het netwerk

Gedragsstoornissen :

Eén of verschillende, samenlopende handelingen die beschouwd worden als problematisch, die niet beantwoorden aan sociale-, culturele- of ontwikkelingsnormen en de betreffende persoon of zijn omgeving in het gedrang brengen.

Worden als « ernstig » beoordeeld wanneer de persoon werkelijk of gedeeltelijk de fysische of psychologische integriteit van de persoon, van iemand anders of de omgeving in gevaar brengt of wanneer hij zijn vrijheid of zijn integriteit of zijn sociale connecties compromitteert. (WGO)

➡ **Somatische of medische problemen eerst uitsluiten.**

Pilootproject Dubbel diagnose « Les Bambous », een nieuwe schakel in het netwerk

Medicatie :

- Ontwikkelingstoornissen waaronder deze van het zenuwstelsel
- Onrijpe of verstoorde neurotransmissie
 - ⇒ Zogenaamde paradoxale reacties
 - ⇒ Juiste type van farmacologische substanties uitkiezen en doseren
- Het toedienen van medicatie op ambulante basis kan zorgen voor neveneffecten of onverwachte reacties die soms moeilijk te kaderen zijn.

Le projet double diagnostic « les Bambous » : un nouveau maillon dans le réseau

- Une stratégie thérapeutique construite « sur mesure » pour le patient
- Concerne toute l'équipe pluridisciplinaire
- Implique et intègre la famille et les proches
- S'inscrit dans un réseau de soins adapté et différencié

Le projet double diagnostic « les Bambous » : un nouveau maillon dans le réseau

- Un dispositif thérapeutique qui vise **l'apaisement** à travers :
 - le bordage des pulsions
 - la construction des savoirs

Selon la dynamique de chaque patient

- Organisation dans l'unité hospitalière d'espaces-temps thérapeutiques différenciés.

Le projet double diagnostic « les Bambous » : un nouveau maillon dans le réseau

Les 3 axes du projet :

- La clinique du quotidien
- L'aménagement des moments informels
- Le travail en atelier thérapeutique

Le projet double diagnostic « les Bambous » : un nouveau maillon dans le réseau

La clinique du quotidien

- Le cycle de la journée
- Le vécu corporel (hygiène, intimité)
- L'alimentation (rapport à la nourriture, évaluation des besoins)

Le projet double diagnostic « les Bambous » : un nouveau maillon dans le réseau

L'ouverture de la journée

- Enregistrement du déroulement de la journée
- Outil de référence pour le patient et pour l'équipe - Fonction d'objet tiers
- Support de la **cohérence**

Le projet double diagnostic « les Bambous » : un nouveau maillon dans le réseau

L'aménagement des moments informels :

- Mise en opportunité des temps de transition non réglés ou structurés
- Animation conviviale soutenue par un membre de l'équipe
- Evaluation de la capacité des patients à gérer une certaine liberté

Le projet double diagnostic « les Bambous » : un nouveau maillon dans le réseau

Les ateliers thérapeutiques :

- Sont animés par deux intervenants qui soutiennent le travail personnel des patients (éviter la relation duelle)
- demandent des temps de préparation et de conclusion des intervenants.
- Exigent un espace temps ritualisé et différencié dans l'ensemble de l'organisation (régularité).
- Visent une contenance maximale.
- Permettent le partage des observations dans le respect incontournable des rituels.

Le projet double diagnostic « les Bambous » : un nouveau maillon dans le réseau

Implications :

- Infrastructure
 - Organisation du travail
 - Formation et travail personnel des soignants (formations personnelles, formations collectives, supervisions, interventions)
- ⇒ intérêt pour la construction et l'élaboration du dispositif thérapeutique commun.

Le projet double diagnostic « les Bambous » : un nouveau maillon dans le réseau

Merci pour votre attention